

ע"פ 7156/14 - מדינת ישראל נגד שלמה ניאמצ'יק, מרדכי חסין, אופיר ניאמצ'יק

בבית המשפט העליון

ע"פ 7156/14

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיבים: 1. שלמה ניאמצ'יק
2. מרדכי חסין
3. אופיר ניאמצ'יק

בקשה לקביעת תנאי שחרור בערובה לפי סעיף 63
לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים),
התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: י"א בחשון התשנ"ה (4.11.2014)

בשם המבקשת: עו"ד ש' כהן; עו"ד ס' רוסו

בשם המשיב 1: עו"ד ר' דרחי

בשם המשיב 2: עו"ד י' שפטל

בשם המשיב 3: עו"ד ת' סננס

החלטה

*

1. נגד המשיבים ואדם נוסף הוגש לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו כתב אישום בתפ"ח 46038-03-12. העבירה המרכזית שבאישום הראשון, המיוחסת לכל הנאשמים, היא עבירת רצח. האישום השני מיוחס אך למשיב 1 ובגדרו הוא הואשם, בין היתר, בעבירה נוספת של רצח. ביום 10.9.2014 זוכו המשיבים והנאשם הנוסף, פה אחד, מהעבירות שיוחסו להם. ביום 26.10.2014 הגישה המבקשת הודעת ערעור, אשר בשלב זה הוגשה "במתכונת נימוקים מצומצמת". המבקשת ציינה, כי תגיש נימוקי ערעור מפורטים לא יאוחר מיום 25.12.2014.
2. בד בבד עם הגשת הערעור הוגשה בקשה דחופה לקביעת תנאי שחרור בערובה לפי סעיף 63 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: החוק). בבקשה התבקש בית המשפט לקבוע תנאי שחרור בערובה לשלושת המשיבים, אשר היו נתונים במעצר עד למתן הכרעת הדין בעניינם, על מנת להבטיח את התייצבותם לשמיעת הערעור. המבקשת סבורה כי מן הראוי לקבוע לשלושת המשיבים תנאי שחרור בערובה שיכללו איסור יציאה מן הארץ; התייצבות בתחנת משטרה, הקרובה למקום מגוריהם, אחת לשבוע; מתן ערובה כספית להבטחת ההתייצבות. עם הגשת הבקשה נקבע הדיון בה ליום 4.11.2014. יודגש, כי המבקשת לא בקשה כי תנאים אלה ייקבעו במעמד צד אחד.
3. בשעות הבוקר של יום 27.10.2014 הוגשה "בקשה בהולה ודחופה למעצרו המידי של המשיבים לשם דיון בבקשה למעצרו עד תום הליכי הערעור מכוח סעיף 21 + 22 (ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996". בבקשה זו התבקש בית המשפט להורות על מעצרו המידי של המשיבים 1 ו-2 "כדי להביאם בפני בית המשפט הנכבד לצורך דיון בבקשה למעצרו עד תום הליכי הערעור". לכאורה עולה מכך, כי הוגשה בקשה למעצרו המשיבים עד תום הליכי הערעור. זאת ועוד, בשום מקום לא נאמר בבקשה הנ"ל כי מתבקש מתן צו מעצר במעמד צד אחד. הבקשה האמורה התבססה על כך שנודע למבקשת בבוקר יום הגשתה כי המשיבים 1 ו-2 יצאו את הארץ בטיסה לבולגריה, שם הם אמורים לנחות בסביבות השעה 10:00. נטען, כי בנסיבות אלה קם חשש שיציאת המשיבים הנ"ל מהארץ סמוך לאחר הגשת הערעור נועדה לשם הימלטותם מאימת הדין. בקשה זו נקבעה לדיון ליום 27.10.2014. בהמשך הוגשה גם הבקשה למעצרו המשיבים 1 ו-2 עד לתום הליכי הערעור.
- מתגובות שהגישו המשיבים 1 ו-2 לבקשות הנ"ל עלה כי הם אמורים לשוב ארצה ביום 28.10.2014, ואכן, בסופו של דבר התברר, כי המשיבים הנ"ל שבו ארצה על פי המתוכנן על ידם מלכתחילה. ויודגש, כי מלכתחילה לא היתה מניעה ליציאתם מהארץ. בנסיבות אלה ביקשה המבקשת למחוק את הבקשה למעצרו המשיבים 1 ו-2 עד לתום הליכי הערעור. נותרה, אפוא, הבקשה המקורית לקביעת תנאי שחרור בערובה לפי סעיף 63 לחוק.
4. בדיון בבקשה שלפני עמד בא כוח המבקשת על כך כי עצם הגשת הערעור יוצרת עילה סטוטורית לקביעת תנאים להבטחת התייצבות המשיבים לערעור. בא כוח המבקשת הדגיש, כי אין על המבקשת לשכנע את בית המשפט בקיום עילת מעצר כלפי המשיבים. אגב כך נטען, כי משום שהדגש הוא על הבטחת ההתייצבות, אין הכרח לשכנע בדבר קיומם של סיכויים טובים לקבלת הערעור וגם אין צורך להצביע על קיומו של חשש קונקרטי להימלטות. הובהר, כי הבקשה להורות למשיבים להתייצב אחת לשבוע בתחנת משטרה נועדה כדי שניתן יהיה להיווכח שהם אכן נמצאים בפועל בארץ ולא עזבו אותה, ובמידה שיצאו מן הארץ – על מנת שעובדה זו תתבהר סמוך ככל האפשר למועד יציאתם.

בא כוח המבקשת טען, כי הבקשה מבוססת לא רק על הוראת סעיף 63 לחוק, אלא גם על הוראת סעיף 44(ב) לחוק. לעניין אחרון זה, שלא התלבן שכן המשיבים לא טענו כי אין לבית המשפט סמכות להיענות לבקשה, אציין כי ספק אם הוראת סעיף 44(ב) לחוק נוגעת לענייננו, שכן היא עוסקת ב"נידון שערעור תלוי ועומד על פסק דינו", ואיני משוכנע כי המשיבים – כמי שזכו – עונים על הגדרה זו (במובחן, למשל, ממי שהורשע אך סיים לרצות עונשו בטרם נשמע ערעור המדינה על קולת העונש; בש"פ 1269/04 מדינת ישראל נ' עובד (19.2.2004)). מכל מקום, סעיף 63 לחוק מבסס את הסמכות לקבוע תנאים כמבוקש.

בא כוח המבקשת הפנה להחלטת בית משפט זה בע"פ 5002/09 מדינת ישראל נ' ז'אנו (1.7.2009) (להלן: ענין ז'אנו). בענין ז'אנו היה מדובר במשיבים שזכו מעבירת רצח, ואשר הוגש ערעור על זיכויים זה. גם באותה פרשה התבקשו תנאים להבטחת התייצבותם לערעור, תנאים הזוהים לאלו המתבקשים עתה. בית המשפט (כב' המשנה לנשיאה א' ריבלין) ציין כי גם אם, ככלל, קיים שוני בין שחרור בערובה במהלך ניהול המשפט לבין שחרור הערובה בתום המשפט מקום בו הסתיים המשפט בזיכוי, היה מקום "לנקוט באמצעים מתאימים כדי להבטיח את התייצבותם של המשיבים לדיון בערעור", וקבל את הבקשה.

5. באי כוח המשיבים הסכימו כי יש מקום לחייב את המשיבים במתן התחייבות עצמית וערבות צד ג', ללא הפקדת סכומי כסף, על מנת להבטיח את התייצבותם לשמיעת הערעור, והוסיפו כי אין מקום לקביעת תנאים נוספים. כאמור, המשיבים אינם חולקים על סמכות בית המשפט להורות כמבוקש בבקשה. טענתם היא, כי בנסיבות הפרשה לא ראוי שסמכות זו תופעל.

בשם המשיבים נטען, כי הכרעת הדין שניתנה בעניינם פה אחד מבוססת על דחייה מוחלטת של טיעוני המבקשת ובצידה מתן אמון בגרסאות המשיבים. מכאן, שסיכויי הערעור נמוכים ביותר ואינם מצדיקים הטלת מגבלות על המשיבים. זאת, במיוחד כאשר בשלב זה הוגשו אך נימוקי ערעור תמציתיים וראשוניים. עוד נטען, כי הבקשה האמורה הוגשה לאחר שחלף פרק זמן משמעותי של כחודש וחצי מאז מתן הכרעת הדין המזכה, פרק זמן שבמהלכו המשיבים לא היו נתונים בכל הגבלה שהיא ואף הוכיחו בהתנהגותם שאין כל חשש מפני הימלטותם מאימת הדין. כך, המשיב 1 יצא פעמיים את הארץ ושב אליה ואילו המשיב 2 יצא מהארץ פעם אחת ושב אף הוא לישראל. בהקשר זה הודגשה זכות התנועה החופשית, לרבות הזכות לצאת את הארץ, שהיא זכות יסוד. בנוסף נטען בשם המשיבים, כי יש משקל לעובדה שהמבקשת לא ראתה לנכון להשתמש בסמכותה לפי סעיף 63 לחוק מיד לאחר מתן הכרעת הדין המזכה, כשאז ניתן היה לבקש עיכוב יציאת המשיבים מן הארץ וקביעת ערבויות נוספות, אם אכן היתה סבורה המבקשת שהדבר נדרש כדי להבטיח את התייצבותם לערעור. בקשר עם ההחלטה בעניין ז'אנו נטען, כי באותה פרשה סיכויי הערעור היו גבוהים בהרבה, בין היתר נוכח העובדה שהזיכוי שם היה מחמת הספק. בא כוח המשיב 3 הדגיש את העובדה כי לא הוגש ערעור על זיכוי של מי שהיה הנאשם 4, ולטענתו עובדה זו שוללת את האפשרות שתקבע אשמתו שלו בהתחשב בזיקה הנטענת על ידי המבקשת בין שני הנאשמים הללו.

דיון והכרעה

6. אכן, זיכויים של המשיבים הוא זיכוי חד משמעי, כשבית משפט קמא מביע דעה נחרצת לפיה כלל לא הוכח המיוחס למשיבים. כנגד כך לא ביקש בא כוח המבקשת לשכנע את בית המשפט, בשלב זה, בסיכויי הטובים של הערעור, בעומדו על כך כי לעניין הבקשה דנא די בצורך להבטיח את התייצבותם של המשיבים לדיון בערעור, בהתחשב,

בין היתר, בעובדה שמיוחסת להם עבירה חמורה ביותר והסיכון שבפניו הם עומדים הוא סיכון לא מבוטל העלול כשלעצמו ליצור תמריץ להימלטות מאימת הדין. לפיכך לא מצאתי לנכון להעמיק חקר בשאלת סיכויי הערעור ודי אם אציין כי אכן הכרעת הדין היא חד משמעית וכוללת לא רק דחייה של טיעוני המאשימה, אלא גם מתן אמון בגרסאות המשיבים. על הכרעת דין המבוססת על אי אמון בעדי התביעה ומתן אמון בעדי ההגנה אמר השופט מ' חשין בע"פ 1888/02 מדינת ישראל נ' מקדאד (7.3.2002), כי "פוטנציאל" ההרשעה במסגרת ערעור על הכרעת דין מעין זו "היה קלֵב שאינו פועם". ואולם, במקרה דנא, הואיל וראיות התביעה הן ראיות נסיבתיות, אין מדובר בממצא של אי אמון בעדי התביעה והשאלה היא במידה מסוימת שאלה משפטית של הערכת הראיות והסקת מסקנות מהן, ענין שלגביו אין לערכאה הדיונית יתרון של ממש. לפיכך, הגם שבפני המבקשת ניצבת משוכה לא מבוטלת, אין להרחיק לכת עד כדי קביעה לפיה אין לערעור כל תוחלת עד כי עניין זה לבדו מחייב לדחות את הבקשה כולה.

7. נדמה, כי עצם העובדה שהמבקשת אינה משלימה עם הכרעת הדין המזכה וראתה לנכון להגיש ערעור לבית משפט זה, מעמידה את המשיבים בפני סיכון שאינו של מה בכך, אף אם לשיטתם סיכויי הערעור להתקבל זניחים. מצב זה, כשלעצמו, עלול להביא את המשיבים, או מי מהם, לנקוט במהלכים כאלה ואחרים כדי לחמוק מפני האפשרות שהסיכון האמור יתממש. כנגד זאת טוענים המשיבים, ובמיוחד המשיבים 1 ו-2, כי הם הוכיחו במעשיהם שאין בכוונתם לחמוק מחובת ההתייבבות לערעור בעניינם, כאשר שבו ארצה גם כאשר ידעו על דבר הגשת הערעור ואף על הגשת הבקשה למעצרים עד לתום הליכי הערעור, ואין טוב מהוכחה זו על מנת להסיר כל חשש מפני הימלטות מאימת הדין. איני סבור כך. הסיכון נותר בעינו והפיתוי לחמוק מפני סיכון תמיד קיים, וראוי, באופן מידתי ומדוד בהתאם לנסיבות, לנקוט בצעדים סבירים להבטיח מפני האפשרות שחשש זה יתממש. אכן, לא ניתן שלא לזקוף לזכות המשיבים את התנהלותם מאז זיכויים ועד הגשת הערעור, כשבפרק זמן זה הם לא הוגבלו בשום צורה שהיא ולא ניצלו זאת לרעה. ואולם, להתנהלותם זו של המשיבים תוכל להיות משמעות ככל שהם יבקשו לצאת מן הארץ ותבחן האפשרות להסיר לפרק זמן מוגבל ובכפוף לערבויות נוספות את המגבלה של איסור היציאה מן הארץ, שלטעמי יש מקום לקבוע בשלב זה. אין בכוח ניסיון העבר לשלול לחלוטין כל חשש ואין הוא יוצר וודאות מלאה שגם בעתיד ינהגו המשיבים כפי שנהגו עד כה, במיוחד נוכח אופי הסיכון שבפניו הם ניצבים. כאמור, להתנהלותם עד כה תוכל להיות משמעות, במסגרת מכלול השיקולים, היה ויבקשו להסיר לעניין קונקרטי את צו עיכוב היציאה, אך אין בכוחה למנוע לחלוטין את מתן הצו הנדרש מעצם נתוני היסוד של הפרשה.

8. לא ראיתי לנכון לחייב את המשיבים להתייבב בתחנת המשטרה ולהפקיד סכומי כסף במזומן. נוכח התנהלותם עד כה וכל יתר השיקולים שנמנו לעיל, אני סבור כי חיובים כאמור יכבידו על המשיבים מעבר לדרוש בנסיבות כדי להבטיח את התייבבותם לערעור.

9. לסיכום, הבקשה מתקבלת בחלקה. כדי להבטיח את התייבבותם של המשיבים לדיון בערעור אני מורה כדלהלן:

א. מצווה על עיכוב יציאת המשיבים מהארץ;

ב. כל אחד מהמשיבים יחתום על התחייבות עצמית על סך 200,000 ש"ח וימציא ערבות צד ג' על סך 150,000 ש"ח וזאת עד ליום 5.11.2014 בשעה 14:00.

ניתנה היום, י"א בחשוון התשע"ה (4.11.2014).

ש ו פ ט
